

# O MANŽELSTVÍ

Gn 2,18-24 a Mt 5,31-32

kázání ze soboty 22. 2. 2014 – br. Jiří Lukeš

Vážené sestry, bratři, přátelé!

„*Milost Vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista.*“ (Ř 1,7b)

Shromáždili jsme se v dnešní sobotu, abychom otevřeli společně Písmo svaté, naslouchali jeho slovům a „zapolemizovali“ s apoštolem Pavlem nad smyslem manželství. Textem pro dnešní kázání je 7. kapitola 1. listu do Korintu, verše 25. - 35. (PŘEČÍST)

Co na to bratři a sestry říkáte? ☺ Domnívám se, že se jedná o téma velmi aktuální nejen v církvi, ale i ve společnosti, v níž žijeme. Možná je apoštol Pavel se svými stanovisky v jistém smyslu velice moderní. Manželství, to přináší starosti (v. 32). A proto se dnes lidé ani příliš neberou. Nevylapí se to. Zákony v naší zemi manželství nijak nepreferují a navíc už mnozí jaksi počítají předem s tím, že svazek nevydrží a tak prozívatelně hlásají, že „papír na svůj vztah, tedy na vzájemnou lásku, nepotřebují“. Ač k sobě leccos cítí, neodhodlají se zpečetit společný život slibem na celý život. Jsou pragmatici. Než se rozvádět, raději se ani nebrat... Do manželství v dnešní rychlé a nestálé době vstupují spíše lidé, kteří ctí určité tradice nebo řády společnosti a jsou svým způsobem konzervativní. To se samozřejmě týká především křesťanů, ale jak jsme právě slyšeli, apoštol Pavel je k manželství zrovna moc nepobízí. Sám ženu zjevně nemá, je otázkou, zda v minulosti měl a říká: *V čem byl kdo povolán, bratří, v tom ať před Bohem zůstane.* (1 K 7,24)

Zcela jinak, než apoštol Pavel, vnímal manželství císař **Augustus** (29 př. Kr. – 14 po Kr.), který vydal nařízení, že všichni muži mezi 25. až 60. rokem života musí být ženatí a ženy mezi 20. a 50. rokem svého věku musí být vdané. **Jan z Leydenu** (vyučení krejčí, eschatologický vizionář a jeden z novokřtěnců, který se v roce 1534 prohlásil za krále Münsteru) dokonce nařídil, že ženy musejí být provdány, a jsou povinny si vzít prvního muže, kterého potkají! Židovský spis **Šulchan aruch** nám v kapitole 145 říká: Povinností každého muže je oženit se, aby splnil micvu peru u-revu (plodte a množte se). Tato micva je závazná pro každého muže, jakmile dosáhne 18 let. Po 20. roce věku by žádný muž neměl zůstat bez ženy. Pouze v případě, že je hluboce ponořen do studia Tóry a obává se, že manželství by mohlo být na překážku jeho studiu, smí manželství odložit, není-li přemáhán smyslností. (Kicur Šulchan aruch, kniha II., kapitola 145)

Na straně jedné tedy máme apoštola Pavla, který praví: *Nikdo ať neopouští své postavení, v němž ho Bůh povolal* (v. 20), na straně druhé stojí se svými nařízeními příkazujícími urgentní sňatek fanatický anabaptista Jan z Leydenu či populační římskou politiku zajišťující císař Augustus. Šulchan aruch je pak rovněž jasný ve svých požadavcích – manželství je kýžené.

Apoštol Pavel je naopak oproti dvěma posledním přesvědčen, že *Ihůta je krátká!* (v. 29) Když píše 1. list Korintským (snad někdy mezi léty 54 a 57), věří tomu, že vše

pozemské ztratí co nevidět svůj smysl a přijde nový řád věcí, daný příchodem Syna člověka a nastolením Boží vlády. Na ten kratičký čas, co do konce všeho pozemského ještě zbývá, se vlastně sňatek ani nevyplatí. Lepší je, v Pavlově optice, starat se o věci Páně a věci Boží (v. 32-34). Sám je apoštolem, který má se šířením zvěsti o Ježíši Kristu – ukřižovaném a vzkříšeném – bohaté zkušenosti: Ve druhém listu do Korintu praví: *...ve vězení jsem byl vícekrát, ran jsem užil do sytosti, smrti jsem často hleděl do tváře... třikrát jsem byl trestán holí, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem s lodí ztroskotal, noc a den jsem jako trosečník strávil na širém moři... v nebezpečí od vlastního lidu, v nebezpečí od pohanů, v nebezpečí ve městech... v nebezpečí mezi falešnými bratřími, v námaze do úpadu, často v bezesných nocích, o hladu a žízni, v častých postech, v zimě a bez oděvu...* (2 K 11,23-28) Za těchto okolností je samozřejmé, že Pavel raději doporučuje neženit se a nevdávat se. Býti apoštolem je hazard se životem. Lhůta je krátká a život apoštola přetěžký! Co Pavel radí, vychází z jeho eschatologického pohledu na vše lidské a z jeho životních zkušeností i posláním. To dokládá také tím, že v této věci **nemá rady od Pána** (v. 25), je to **jeho vlastní** stanovisko. Co je v Pavlových slovech podstatné, je slovo „stará se“ (ČEP, v. 32-34). Manželství je „starání se“. Nemusí to ovšem být tak, že kdo se stará, má starosti, anebo, stará se právě proto, že má starosti. „Starání se“ také vyjadřuje věnovanou péči. Péči, kterou zahrnujeme jiného člověka. V manželství o sebe lidé navzájem velmi intenzivně pečují! Starají se o sebe. Jeden žije pro druhého, a to natolik, že to až zastihuje „starání se“ o věci Páně! Vztah mezi manželi, jaký Pavel předpokládá, rozhodně není jen formální záležitostí. Naopak. Manželství je tak silným poutem a vztahy v něm tak naplněné, že jeden žije cele a naprosto pro druhého (tak, jako sám Pavel pro Krista). Hrozí, že kdo se ožení či vdá, odloží v čase očekávání příchodu Páně prvořadou věc – spasení. Apoštol ví, že pro něj manželství není a dovolí si dát sebe za příklad. Od časů apoštola Pavla však uplynulo téměř 2000 let a mám zato, že křesťané by v manželství žít měli a neměli by vymřít... ☺ Dokonce kazatel či teolog, který by měl studovat nejen Tóru, ale hlavně evangelium, se může oženit! ☺

Také je patrné, že kdo je ženatý, je zranitelný. Ohrožení toho druhého je mnohdy horší, než ohrožení mne samotného. Láska činí lidi dvojnásob zranitelnými. Proto k sobě neoddělitelně patří láska a starost. Starost o „svého muže“, starost o „svou ženu“. Manželství je proto krok do světa mnohých „starostí“ a mnohého „starání se“, ale je to krok z lásky a učiněný dobrovolně. Na věci Páně by se v něm nemělo zapomínat a vypočítavost či kalkul zde nemají co dělat. Není to krok z rozumu, pro získání moci a majetku, jak činili v minulosti panovníci. Dnes by měla být pojitkem láska a vzájemný hluboký vztah.

Manželství, milé sestry a milí bratři, mohou být různá. Veselá, spokojená, dlouhá, krátká, obdivuhodná i podivuhodná, formální, harmonická, opakovaná, anebo třeba „italská“... Záleží jen na nás! Jaké naše manželství bude, máme převážně či přinejmenším částečně ve svých rukou. Jisté však je, že krok uzavření manželství je v Ježíšově optice pohledu nezvratný, a platí: *Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.* (Mt 19,6) Partnery v naší evropské společnosti nevybírají rodiče, nejsou určeni příslušností k rodu či kastě a za manželku není ani nutno zaplatit stádem velbloudů. ☺

Odpovědnost za výběr partnera neseme sami a je to naše svobodné rozhodnutí, s kým spojíme až do konce svých dnů svůj život.

Manželství je cosi, co dva lidi na další cestě životem posílí, anebo mělo by posílit. Dává možnost žít plně pro nejbližšího člověka. Otevírá novou dimenzi života, lásky a štěstí. Na problémy už není člověk sám, ale jsou na ně dva. *Když jeden upadne, druh jej zvedne.* (Kaz 4, 10) Manželství je bezprostředním sdílením svého lidství. To, kým jsem, je najednou určováno i někým jiným. Někým, kdo je mi nejbližší, kdo noc co noc spává vedle mne, tráví se mnou společné chvíle a den za dnem. Z pohledu knihy Genesis patří žena po bok muže a teprve v tomto společenství se člověk stává člověkem. Aby to tak bylo, musí si oba partneři stále uchovávat svou duši zranitelnou pro bolesti a rány toho druhého. Manželství je partnerstvím, kdy se dva respektují, podpírají a společně kráčí budoucnosti vstříc. Manželství dodává odvahu, je to zdroj síly v životě člověka, je to azyl, je to lék na osamělost a tíseň. Doma se čerpá energie, doma se odpočívá, doma mne někdo čeká a do společného bytí vkládáme ty nejlepší síly. Domov a milující životní partner, to jsou konstanty života!

Apoštol Pavel je svým způsobem realista. Doba je krátká, **ale přesto by se mohly najít případy**, kdy by se chtěl někdo brát. 😊 Ve svém 1. listu do Korintu, v 7. kapitole řeší Pavel „klasická témata“. Je zde blízko kynickým a stoickým filosofům, kterým šlo o odstup od světa a žítí v harmonii a svobodě – *Proto ti, kdo mají ženy, jakoby je neměli...* (v. 29) Aristotelův žák **Theofrastus** (370-285 př. K.) se domníval, že péče a zájmy či zodpovědnost, které manželství vyžaduje, jsou nesourodé s filosofií. **Kynikové** tvrdili, že pokud není člověk svobodný od rozptýlení, které manželství přináší, nemůže se cele věnovat bohu. Svě vidění věcí lidských, dané krátkostí času, Pavel umně dotvrdí argumenty filosofů.

Naproti tomu **Aristotelés** vnímá lásku jako „vzájemnost“. Platí zde milovat a být milován. Jedno z toho nestačí. Láska nemůže být nahrazena příkazem „pomáhat si“, „být nablízku“ nebo „ku pomoci“. To k manželství samozřejmě patří, je to důkaz lásky či úcty, ale jen samo o sobě to nestačí! V lásce manželské je touha po tom druhém, po tom svém! Na druhé straně, láska není jen vzplanutí citů a hra emocí. To by mělo manželství toliko jepičit život. Manželství je bytí pro druhého, ale i pro děti a celou rodinu. Je to vzájemné nesení radostí i strastí, vydanost a tolerance vůči mnou vyvolenému člověku. V manželství mohou lidé vnitřně růst a vzájemně se rozvíjet či obohacovat, anebo ztrácet lidské kvality, uzavírat se, nenávidět se a prchat pryč. Manželství, svatba či láska mezi milým a milou (Píseň písní) jsou i symbolem těsného semknutí mezi Hospodinem a jeho lidem či mezi církví (nevěstou) a Beránkem (Zj 19,7.9).

Francouzská filosofka **Simone Weilová** píše: Milované bytosti nám svou přítomností, svými slovy, svými dopisy dodávají posilu, energii, stimulují nás. Mají na nás stejný účinek jako dobré jídlo po vyčerpávajícím pracovním dni. Milujeme je jako potravu. Je to tedy láska lidožrouta. Milujeme kanibalsky... (S. Weilová, Dobro - mez - rovnováha /Váhy – Mladá fronta 1996/, str. 119)

Manželství není ani o lásce podmíněčné, která platí jen za určitých podmínek! **Simone Weilová** opět říká: Nechceme být milováni podmíněčně. Zahnali bychom s hněvem toho, kdo by nám řekl: miluji tě, pokud jsi zdáv, pokud jsi mlád, pokud máš

ideální míry či dostatek peněz... Nechceme ani lásku, která by nás smísila s davem... Chceme být bezpodmínečně preferováni... (Weilová, str. 118) Toto je to, co zřejmě vadí apoštolu Pavlovi myslícímu v krátkosti času – chceme být bezpodmínečně preferováni... Před život věčný v Kristu se dostává v krátké eschatologické perspektivě člověk se svou tělesností a požadavky. Avšak lásku jiného člověka, nejen lásku Boží, nutně potřebujeme k životu! Jako potravu (podle Weilové)! Kdo jiný nám ji má dát a komu jinému ji máme sami dát, než svému životnímu partnerovi, dětem, rodičům, prarodičům a rodině? Ale aby tady byli prarodiče, rodiče a děti, tak musí existovat žití v páru a snad tedy i v manželství. ☺

Apoštol Pavel svými radami o ženění a vdávání běh světa nezvrátil. Parusie nenastala, ale zda křesťané dokáží být vzájemně tolerantní, zda dokáží žít jeden pro druhého, setrvávat i nadále v tradičním manželství, to prověří dnešní, v mnohém nemocná a hektická doba či společnost, ve které žijeme...

V každé trochu silnější náklonnosti je ve hře sám život! To je riziko lásky mezi mužem a ženou a života v hlubokém vztahu vůbec. Manželství je cosi, co přináší radost, jistotu, ale i starost; mnohým někdy i smutek či zklamání. To vše apoštol Pavel ví a vlastně Korintské nabádá: „Nekomplikujte si těsně před příchodem Páně život, soustřeďte se na život pro Krista. Vždyť radosti budoucího věku převýší ty pozemské...“ Leč, parusie, kterou Pavel tak vyhlížel, nenastala a manželství se stalo na dlouhou dobu konstantou křesťanské společnosti. V současnosti se karta obrací a manželství se stává zastaralou či nepotřebnou institucí, ale rozhodně ne z důvodu intenzivního očekávání Kristova příchodu. Příčin je hodně a Evropa se otřásá i v jiných oblastech tradičních hodnot a vnímání života vůbec. Není to však téma k pohoršování, to by samo o sobě nic neovlivnilo. Je na křesťanství, aby se dokázalo s věcmi vyrovnávat a vhodně povzbuzovalo jedince k životu ve stále složitějším světě.

Nechť nám Hospodin žehná na všech našich cestách a dává nám sílu následovat Ježíše Krista.

Amen.